

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **FORBE, s. r. o.,** se sídlem Drnovská 1042/28, Praha 6, zastoupeného JUDr. Zdeňkem Weigem, advokátem se sídlem Na Záhonech 71, Praha 4, proti žalovanému: **Celní úřad Praha D1,** se sídlem Logistický terminál – Nupaky 148, Říčany, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 4. 2007, čj. 3639/07-176800-021, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 13. 12. 2007, čj. 44 Ca 72/2007 - 72,

takto:

I. V řízení **se pokračuje.**
II. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 13. 12. 2007, čj. 44 Ca 72/2007 - 72, **se zrušuje.**
III. Žaloba **se odmítá.**
IV. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Rozhodnutím ze dne 3. 4. 2007, čj. 3639/07-176800-021, žalovaný zamítl námitku žalobce proti exekučnímu příkazu Celního úřadu Praha III ze dne 26. 9. 2003, čj. E/68-8738/2003/14 (B 33/03). Tímto exekučním příkazem celní úřad nařídil k zaplacení nedoplatku a jeho příslušenství v celkové výši 4 433 236 Kč exekuci přikázáním jiné peněžité pohledávky na pohledávky dlužníka BENA a. s., později LREAGRAO UNLOGANI KLINDLENT PROPERTIS, akciová společnost, které měl u žalobce jako poddlužníka. Dlužníkovi přitom zakázal, aby se svou pohledávkou jakkoliv nakládal. Žalobci zakázal, aby od okamžiku doručení exekučního příkazu vyplatil dlužníkovi jeho pohledávku, provedl na ni započtení nebo s ní jinak nakládal. Současně žalobci uložil, aby po doručení vyrozumění o nabytí právní moci exekučního příkazu provedl výkon rozhodnutí a vyplatil pohledávku v celé výši celnímu úřadu.

II.

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 13. 12. 2007, čj. 44 Ca 72/2007 - 72, zamítl.

Krajský soud shledal žalobu s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2005, čj. 2 Afs 81/2004 - 54 (č. 791/2006 Sb. NSS), přípustnou s tím, že tuto přípustnost nemůže zpochybnit ani § 315 odst. 1 o. s. ř., upravující tzv. poddlužnickou žalobu.

Krajský soud přisvědčil žalovanému, podle kterého postoupením pohledávky hodlaly všechny zúčastněné strany zmařit exekuci, tj. plnění celnímu úřadu. Shledal, že žalobce nebyl schopen předložit žalovanému relevantní důkaz o tom, kdy mu bylo oznámení o postoupení pohledávky doručeno. Žalovaný důvodně pochyboval o věrohodnosti a pravdivosti údajů uvedených v oznámení o postoupení pohledávky, stejně jako ve smlouvě o postoupení pohledávky. Právní závěr žalovaného o simulaci právního úkonu, který byl uzavřen před datem doručení exekučního příkazu, krajský soud shledal správným a logickým. Na žalobci leželo důkazní břemeno k prokázání zániku dluhu vůči postupiteli v době doručení exekučního příkazu žalobci, tj. před datem 6. 10. 2003. Žalobce den doručení či převzetí oznámení řádně nedoložil, proto neunesl odpovídající důkazní břemeno.

Dále krajský soud poukázal na skutečnosti známé žalovanému z úřední činnosti v souvislosti s projednáváním dalších případů stejného daňového dlužníka. Jednotliví poddlužníci byli informováni o postoupení svých pohledávek až po vydání exekučního příkazu a mnoho jich nebylo informováno vůbec.

K žalobnímu bodu, kterým žalobce rozšířil žalobu po uplynutí lhůty podle § 71 odst. 2 s. ř. s., krajský soud uvedl, že celní dluhy, které byly platebními výměry daňovému dlužníku BENA a. s. a Tukovému průmyslu, spol. s r. o. vyměřeny, vznikly do 30. 6. 2002, tzn. do nabytí účinnosti zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, (dále jen „celní zákon“), ve znění novely provedené zákonem č. 1/2002 Sb. V daném případě proto nebylo možné aplikovat § 269 odst. 3 písm. c) celního zákona ve znění novely č. 1/2002 Sb., která nabyla účinnosti až dne 1. 7. 2002. Krajský soud uzavřel, že platební výměr č. 44/2003 ze dne 30. 7. 2003, čj. 1498/03-08, kterým byl vyměřen celní dluh ve výši 291 030 670 Kč společnosti Tukový průmysl, spol. s r. o., je vykonatelný a exekuční příkaz nebyl na jeho podkladě vydán protiprávně.

III.

Žalobce (stěžovatel) brojil proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky krajským soudem v předcházejícím řízení.

Stěžovatel krajskému soudu vytkl nesprávné posouzení otázky prokázání zániku dluhu vůči postupiteli v době předcházející doručení exekučního příkazu stěžovateli. Namítl, že žalovanému předložil kopii oznámení o postoupení pohledávky s vyznačením data doručení a kopii všeobecného účetního dokladu č. OBECOO10. Žalovaný tyto důkazy podle stěžovatele bezdůvodně neuznal. Žalovaný ani krajský soud uvedené důkazy nehodnotili ani se nevyjádřili, proč je nemohou uznat jako důkaz. Smlouva o postoupení

pohledávky, uzavřená dne 30. 6. 2003 mezi společností BENA a. s. a společností CHASEVANGUARD CAPITAL CO. LTD, odpovídá všem zákonným požadavkům. Tento právní úkon byl učiněn výslovným jednáním, svobodně, vážně, srozumitelně a určitě. Postupník ani postupitel nikdy nezpochybnili existenci a platnost smlouvy. Postoupením pohledávky dochází ke změně v osobě věřitele. Ustanovení § 526 občanského zákoníku upravuje okamžik, kdy vzniká vztah mezi dlužníkem a novým věřitelem. Tento vztah vzniká okamžikem oznámení o postoupení pohledávky. Zákon neupravuje formu oznámení ani jeho obsah, proto tento právní úkon musí odpovídat pouze § 34 a násl. občanského zákoníku o právních úkonech. Tento úkon může být neformální, ale společnost BENA a. s. z důvodu předejití případným budoucím pochybnostem zvolila předložení kopie smlouvy o postoupení pohledávky, přestože tak podle § 526 odst. 2 občanského zákoníku učinit nemusela. Krajský soud podle stěžovatele neupřesnil, proč považuje smlouvu o postoupení pohledávky za neplatnou.

Dále stěžovatel namítl, že žalovaný nebyl oprávněn učinit si úsudek o neplatnosti smlouvy o postoupení pohledávky sám, bez relevantních důkazů, ale měl využít zákonných možností a domáhat se u soudu právní neúčinnosti tohoto právního úkonu.

Stěžovatel poukázal i na průtahy v celním řízení a procesní vývoj v dané věci. Namítl, že platební výměr, na jehož základě byl vydán exekuční příkaz, dosud nenabyl právní moci. Ode dne zahájení daňové kontroly dne 23. 7. 2002 již uplynuly více než tři roky, rozhodnutí o vyměření nenabylo právní moci, a proto došlo k prekluzi práva celního úřadu vyměřit daň.

IV.

Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti. Uvedl, že nevěrohodnost oznámení o postoupení pohledávky vyplývala ze skutečnosti, že stěžovatel předložil dvě verze oznámení. Podle účetního dokladu ze dne 30. 6. 2003 navíc stěžovatel účtoval o skutečnosti, o níž se měl dozvědět až dne 3. 7. 2003. K námitce chybějící pravomoci k posouzení otázky zániku pohledávky v důsledku tvrzené změny věřitele odkázal na § 28 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), a na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2007, čj. 8 Afs 94/2005 - 48, č. 1185/2007 Sb. NSS.

V.

Usnesením ze dne 31. 12. 2008, čj. 8 Afs 18/2008 - 106 (www.nssoud.cz), Nejvyšší správní soud přerušil řízení. Pátý senát Nejvyššího správního soudu totiž předložil usnesením ze dne 11. 12. 2008, čj. 5 Afs 33/2008 - 112 (www.nssoud.cz), rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu (§ 17 s. ř. s.) k posouzení otázku, zda je osoba, označená v exekučním příkazu jako poddlužník, která tvrdí, že ve skutečnosti poddlužníkem není, legitimována k podání žaloby proti rozhodnutí správce daně o takové námitce proti exekučnímu příkazu. Posouzení uvedené otázky mělo zřejmý vliv i na rozhodnutí v souzené věci.

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu rozhodl ve shora uvedené věci rozsudkem ze dne 18. 5. 2010, čj. 5 Afs 33/2008 - 180 (www.nssoud.cz), proto osmý senát Nejvyššího správního soudu rozhodl o pokračování v tomto řízení. Zároveň v

podrobnostech následující argumentace pro stručnost odkazuje na rozhodnutí rozšířeného senátu.

Dále Nejvyšší správní soud zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). V tomto ohledu se i s přihlédnutím k právnímu názoru vyjádřenému v rozsudku rozšířeného senátu čj. 5 Afs 33/2008 - 180 zaměřil na existenci podmínek řízení před krajským soudem a především na posouzení přípustnosti žaloby, podané stěžovatelem.

V rozsudku čj. 5 Afs 33/2008 - 180 rozšířený senát dospěl k závěru, že *„Poddlužník", který tvrdí, že nemá povinnost vůči daňovému dlužníkovi z důvodu uvedeného v exekučním příkazu ničeho plnit (ať již proto, že tento závazek nikdy nevznikl, že zanikl některým zákonem předvídaným způsobem nebo že došlo k jeho promlčení), zároveň tvrdí, že nemůže být exekučním příkazem nařizujícím exekuci postižením jiné peněžité pohledávky nijak na svých právech dotčen. Práv poddlužníka se totiž takový exekuční příkaz může dotknout pouze v případě, že skutečně má závazek vůči daňovému dlužníkovi. Pouze tehdy poddlužníkovi vznikají povinnosti z exekučního příkazu, tj. zákaz dluh daňovému dlužníku vyplatit, provést na něj započtení, jinak s ním nakládat a, po nabytí právní moci exekučního příkazu a po splatnosti dluhu, povinnost pohledávku daňového dlužníka vyplatit správci daně. Naopak v případě neexistence pohledávky k datu doručení exekučního příkazu „poddlužníkovi" žádná z těchto povinností z povahy věci vzniknout nemůže. Jak bylo výše ukázáno, správce daně nemůže své úkojné právo vůči „poddlužníkovi" jakýmkoli způsobem vynucovat (např. uložením pokuty nebo exekučními úkony směřujícími přímo proti „poddlužníkovi").*

Rozšířený senát za dotčení na právech nepovažuje ani možnost podání poddlužnické žaloby správcem daně proti „poddlužníkovi". Žalobu na plnění v občanském soudním řízení může podat kterýkoli procesně legitimovaný subjekt proti kterémukoli jinému procesně legitimovanému subjektu, přičemž je na uvážení žalobce, koho v žalobě za žalovaného označí. Zda je takto uplatněná žaloba důvodná či nikoli, rozhoduje civilní soud rozsudkem ve věci samé. Za případné uplatnění nedůvodné žaloby je žalobce sankcionován neúspěchem v řízení a povinností nahradit žalovanému náklady řízení (srov. § 142 odst. 1 o. s. ř.). Proto hrozbu podání žaloby na plnění v občanském soudním řízení nelze považovat za zásah do práv „poddlužníka", tím méně za zásah do subjektivních práv veřejných.

Lze tedy konstatovat, že pokud „poddlužník" podá žalobu proti rozhodnutí správce daně o námitce proti exekučnímu příkazu a jediným uplatněným žalobním bodem je tvrzení o tom, že k rozhodnému dni (doručení exekučního příkazu „poddlužníkovi") žalobce neměl vůči daňovému dlužníkovi peněžitý závazek specifikovaný v exekučním příkazu nebo že je tento závazek promlčený, žalobce své dotčení na právech zakládající žalobní legitimaci ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. nejenže netvrdí, nýbrž přímo popírá. Takovou žalobu je proto třeba odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.

Bylo by ostatně absurdní, kdyby správní soudy řešily námitku „poddlužníka", že nemá žádný závazek plnit daňovému dlužníku, když stejnou námitku by zákonitě musely řešit soudy civilní v (případně paralelně probíhajícím) řízení o poddlužnické žalobě správce daně. Lze si jistě představit situaci, kdy by správní soudy dospěly k odlišným závěrům o shodné otázce než soudy civilní. Případné zrušení exekučního příkazu v důsledku závěru správního soudu o neexistenci

postižené pohledávky by navíc nijak nebránilo správci daně v podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí přikázáním jiné peněžité pohledávky u civilního soudu (srov. § 73 odst. 3 věta druhá d. ř.)

Tento závěr naopak nic nemění na právu poddlužníka žalobu proti rozhodnutí správce daně o námitce podat, pokud tvrdí, že k dotčení jeho práv došlo jiným myslitelným způsobem v důsledku zasažení jeho skutečně existujícího závazkového právního vztahu s daňovým dlužníkem. V úvahu tak přicházejí námitky uplatnitelné samotným daňovým dlužníkem, např. neoprávněnost daňové exekuce v důsledku neexistence vykonatelného exekučního titulu, promlčení práva vymáhat daňový nedoplatek, závažné procesní pochybení správce daně apod.“

Ze soudního spisu vyplynulo, že stěžovatel založil žalobu výhradně na námitce, že nebyl poddlužníkem, protože pohledávku, jež za ním společnost BENA a. s. jako daňový dlužník měla, tato společnost dne 30. 6. 2003 (tedy před vydáním exekučního příkazu a před jeho doručením stěžovateli) postoupila společnosti CHASEVANGUARD CAPITAL CO. LTD.

Ze závěrů rozšířeného senátu přitom plyne, že je-li jediným uplatněným žalobním bodem tvrzení, že k rozhodnému dni (doručení exekučního příkazu poddlužníkovi) žalobce neměl vůči daňovému dlužníkovi peněžitý závazek specifikovaný v exekučním příkazu, je třeba žalobu pro nedostatek žalobní legitimace ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. odmítnout [§ 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. Pokud krajský soud rozhodl o žalobě věcně, přestože nebyly dány podmínky řízení, zatížil napadený rozsudek vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek zrušil.

Závěr Nejvyššího správního soudu není ovlivněn skutečností, že stěžovatel v řízení před krajským soudem rozšířil žalobní body podáním ze dne 5. 11. 2007, doručeným krajskému soudu dne 8. 11. 2007. Zde tvrdil, že exekuční titul nebyl v době vydání exekučního příkazu vykonatelný. Takové rozšíření žalobních bodů po lhůtě pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu je ve smyslu § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s. nepřípustné. S ohledem na nedostatek podmínek řízení se Nejvyšší správní soud samostatně nevyjadřuje ani k namítané prekluzi práva na vyměření celního dluhu.

Krajský soud tedy projednal žalobu a věcně o ní rozhodl. Tento postup se ve světle rozsudku rozšířeného senátu rozsudku čj. 5 Afs 33/2008 - 180 ukázal nesprávným, protože žaloba byla podána osobou k tomu zjevně neoprávněnou a měla být odmítnuta. K této vadě Nejvyšší správní soud přihlédl z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a rozsudek krajského soudu zrušil. V souladu s § 110 odst. 1 větou první částí věty za středníkem s. ř. s. Nejvyšší správní soud žalobu odmítl.

Žádný z účastníků přitom nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 3 věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 28. června 2010

JUDr. Jan Passer
předseda senátu